

Plan

Diarienummer
511-8553-2017

Ljungan uppströms Storsjön SE0720285 och Sölvbacka strömmar SE0720369

Uppföljningsplan för Natura 2000-område

Länsstyrelsen
Jämtlands län

Omslagsbild:

Damm i utloppet av Storsjön och utter vid Sölvsbacka strömmar. Foto: Länsstyrelsen Jämtlands län respektive Kent Moen.

Fakta om området

Namn och områdeskod: Ljungan uppströms Storsjön SE0720285, Sölvsbacka strömmar SE0720369

Län: Jämtland

Kommun: Berg

Områdestyp: Området har fastställts som ett område av gemenskapsintresse (SCI).

Regeringen har förklarat området som ett särskilt bevarandeområde (SAC).

Övrigt skydd: Strandskydd enligt kap 7: 13-18 §§ MB. Riksintresse enligt kap 4 6§ MB.

Fiskeförvaltare: Staten, Ljungdalens fvof, Storsjö fvof

Areal: 208,9 hektar

Utgiven av

Länsstyrelsen Jämtlands län

Mars 2019

Tryck

Länsstyrelsens tryckeri, Östersund 2018

Löpnummer

2019:12

Diarienummer

511-8553-2017

Publikationen kan laddas ner från Länsstyrelsens hemsida
www.lansstyrelsen.se/jamtland

Innehållsförteckning

Natura 2000 och vattenförvaltning	4
Obligatoriska uppföljningsmoment Sjöar och vattendrag	4
Ingående naturtyper och arter enligt art och habitatdirektivet	5
Målindikatorer	6
Tidigare och pågående provtagningar	6
Plan för fortsatt uppföljning	7
Levande dokument.....	8
Litteratur.....	9

Natura 2000 och vattenförvaltning

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt.

Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Natura 2000-området ska uppnå gynnsam bevarandestatus genom att naturtypen och ingående habitatarter har gynnsam bevarandestatus. För att detta ska uppnås bör populationer av arterna vara livskraftiga på lång sikt. För varje vattenförekomst i de akvatiska habitaterna finns för området särskilt viktiga kvalitetsfaktorer. Dessa utgör grunden för den sammanvägda ekologiska statusen. Minst God ekologisk status skall uppnås i enlighet med ramdirektivet för vatten (Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG). Det innebär enkelt uttryckt att värdena för ytvattenförekomstens biologiska kvalitetsfaktorer uppvisar små av mänsklig verksamhet framkallade störningar, men avviker endast i liten omfattning från de värden som normalt gäller för ytvattenförekomsten vid opåverkade förhållanden (Havs- och vattenmyndighetens rapport 2017:15).

Uppföljning i skyddade områden innebär att samla in uppgifter för att utvärdera tillståndet för naturtyper, arter och friluftsliv. Oftast genomförs mätningar för att se om uppsatta bevarandemål är uppnådda eller så bedöms tillstånd eller status på annat sätt. Insamlade uppgifter kan också användas för nationella bedömningar av bevarandestatus för naturtyper eller arter. Uppföljningen fokuserar i regel på om ett visst tillstånd/mätvärde är uppnått eller inte. Mindre arbete läggs på att följa trender, vilket kräver mer omfattande mätsinaster (Rapport 6379:2010. NV).

Obligatoriska uppföljningsmoment Sjöar och vattendrag

Obligatoriska moment i sjöar utgörs av uppföljning av flödesreglering och närmiljöns naturlighet. För vattendrag är de obligatoriska momenten bland annat uppföljning av att vattenvägarna är fria, samt den typiska arten öring (Tabell 1). Negativa arealförändringar till följd av mänskliga ingrepp bör följas upp.

Vattendrag är ofta påverkade av antropogena fysiska ingrepp och annan påverkan som bör åtgärdas. Uppföljning av restaureringsåtgärder till exempel strukturer och funktioner såsom vandringsvägar, bottenstrukturer och återställd flödesregim, kommer därför att utgöra en betydande del av uppföljningsinsatsen. Det är lämpligt att i första hand använda typiska arter som fiskar eller stormusslor som målindikatorer vid uppföljning av åtgärder (Rapport 6379:2010. NV).

TABELL 1. OBLIGATORISK UPPFÖLJNING INOM SJÖAR OCH VATTENDRAG. ENLIGT RAPPORT 6379:10 NATURVÅRDSVERKET.

Grupp	Egenskap	Omdrev	Naturtyp	Kommentar/metod
Sjöar	Areal	12	Alla	Mäts främst genom uppdatering VIC-natur.
Sjöar	Flödesreglering enligt Hydromorfologiska bedömningsgrunder (NV-07) med avseende på hydrologi	12	3110,3130	Information hämtas från rapportering vattendirektivet
Sjöar	Exploatering, bebyggelse, bryggor etcetera	12	Alla	Ingreppsindikator som ofta faller under tillsyn. Kart- eller fjärranalys.
Vattendrag		12	Alla	Mäts främst genom uppdatering VIC-natur.
Vattendrag	Fria vandringsvägar, det vill säga låg fragmenteringsgrad/barriäreffekt (Hydromorfologiska bedömningsgrunder NV-07).	12	Alla	Information hämtas från rapportering vattendirektivet.
Vattendrag	Förekomst av juvenil tjockskalig målarmussla och/eller flodpärlmussla.	12	Alla (i områden med förekomst av arterna).	Fältmetod. Samordning uppföljning av arter i bilaga 2 och gemensamt delprogram RMÖ/ÅGP för flodpärlmussla.

Ingående naturtyper och arter enligt art och habitatdirektivet

Natura 2000-områdena Ljungan uppströms Storsjön och Sölvbacka strömmar består av tre naturtyper, Ävjestrandsjöar (3130) cirka 23 hektar, Större vattendrag (3210) cirka 46 hektar och Alpina vattendrag (3220), cirka 100 hektar. Bevarandestatus för alla naturtyper är ogynnsam. En art skyddad enligt art- och habitatdirektivet förekommer i Ljungan uppströms Storsjön och Sölvbacka strömmar, Utter (*Lutra lutra*) (1355) med ogynnsam bevarandestatus.

Målindikatorer

Till bevarandemålen finns kopplade mätbara målindikatorer, som är de faktorer som i praktiken följs upp i uppföljningsprocessen. Uppföljning av målindikatorer görs med sex- eller tolvårsintervall (Rapport 6379:2010. NV). Målindikatorer är till exempel typiska arter som för Ljungan uppströms Storsjön och Sölvbacka strömmar är framför allt öring.

Tidigare och pågående provtagningar

TABELL 2. PROVTAGNINGAR SOM TIDIGARE UTFÖRTS ELLER FORTFARANDE PÅGÅR INOM NATURA 2000-OMRÅDENA. I TABELLEN REDOVISAS TYP AV PROVTAGNING, LÄNSSTYRELSENS STATIONS ID, PROVTAGNINGSENTERVALL, INOM VILKET PROGRAMOMRÅDE PROVTAGNINGEN UTFÖRTS/UTFÖRS (OM INFO FINNS) SAMT PROVTAGNINGÅR.

Typ (Befintlig uppföljning)	StationsID	Provtagningsintervall, antal prov	Programområde	Provtagningsår
Bottenfauna	6962880_413479_BOGTJÄRNBÄCKEN / SILJEÅSBÄCKEN_	1 prov		1987
Elfiske	6974658-1346890 Ovan bron	1 prov		2009
Vattenkemi	6970637_388674_Ljungan, Ga Campingen (fd. Ljungdalen)_	24 prover	RK	1999-2011
Vattenkemi	6965662_395244_SKÄRKAN NEDRE_	2 prover		1989-1996
Vattenkemi	6967438_394128_LJUNGAN 6KM FÖRE INL STORSJÖN_	5 prover		1985-1987
Vattenkemi	6976101_384703_LJUNGAN_BK	1 prov		2010
Vattenkemi	6970817_387902_FINNBÄCKEN_	1 prov		2009
Vattenkemi	6966092_395308_LJUNGAN (OSHÅN)_	1 prov		2008
Vattenkemi	6965614_395704_OSHÅN_	1 prov		2007
Vattenkemi	6980217_384226_LJUNGAN LJUNGRIS_	1 prov		2004
Vattenkemi	6980217_384226_LJUNGAN LJUNGRIS_	1 prov		2004
Vattenkemi	6966299_395086_LJUNGAN_	1 prov		1994
Vattenkemi	6967256_394064_LJUNGAN S PUNKT 592,30_	1 prov		1989
Vattenkemi	6967950_393606_LJUNGAN_	1 prov		1988
Vattenkemi	6972138_386273_LJUNGAN OVAN LJUNGDALEN_	1 prov		1987

Typ (Befintlig uppföljning)	StationsID	Provtagningsintervall, antal prov	Programområde	Provtagningsår
Vattenkemi	6970628_388867_STAMP-BÄCKEN_	1 prov		1987
Vattenkemi	6970709_388753_KVARN-BÄCKEN_	1 prov		1987
Vattenkemi	6978137_384932_LJUNGAN_	1 prov		1987
Vattenkemi	6965674_395443_NEDRE SKÄRVAGEN_		NMÖ, Hydrologiska grundnätet	
Vattenkemi	6962815_410532_Sölvbacka, Ljungan_	Flera årligen	Rk	1999-2009
Vattenkemi	6962880_413479_BOGTJÄRNBÄCKEN / SILJEÅSBÄCKEN_	4 prover		1988-2010
Vattenkemi	6963052_413508_SÖLVBACKA 1, 2 & 3_	1 prov		1996
Vattenkemi	6962776_412312_BJÖRNHÄN_		NMÖ, Hydrologiska grundnätet	
Dykinventering	Sölvbacka 1-4 och 3 lokaler Ljungan uppstr. Storsjön	En eller två gånger/lokal		1997 och 2016
Fiskspärr	Henan och Ljungans huvudfåra			Ungefär 2009
Trumminventering	Längs delar av N2000-området	1 gång		2017
Biotopkartering		Delar av		2010

Plan för fortsatt uppföljning

För varje Natura 2000-område tar Länsstyrelsen fram en plan för kontinuerlig uppföljning av områdets bevarandemål, utvärdering av områdets bevarandeåtgärder och identifiera behov av ytterligare åtgärder. Detta för att i många fall skapa och i vissa fall upprätthålla en långsiktigt gynnsam bevarandestatus för utpekade arter och naturtyper. Förutom tydliggörande av metoder, uppföljningsfrekvenser, kostnader och finansiering är även ett av syftena med uppföljningsplanen att kunna precisera bevarandemålen för Natura 2000-området. Länsstyrelsen ansvarar för att målsättningen med området uppfylls.

Förutom den uppföljning som listas i tabell 3 bör området besökas ungefär vartannat år. Där en översiktlig notering över områdets morfologiska och hydrologiska förhållanden görs. Även noteringar av närliggande skogsburksåtgärder eller andra påverkanskällor utförs.

TABELL 3. I TABELLEN REDOVISAS VILKA PÅVERKANSAKTORER SOM FINNS PÅ NATURA 2000-OMRÅDET, ÅTGÄRDER, UPPFÖLJNINGSMETODER FÖR UPPFÖLJNING AV ÅTGÄRDER SAMT UPPFÖLJNING AV BEVARANDESTATUS BEVARANDETILLSTÅND?, STARTÅR FÖR UPPFÖLJNING SAMT MED VILKA INTERVALLER UPPFÖLJNING SKA SKE, LOKALINFORMATION, KOSTNADER SAMT FINANSIERING OM SÅDAN ÄR KÄND.

Påverkan	Åtgärd	Uppföljning	Starår	Intervaller (år)	Lokaler	Kostnad	Förslag finansiering
Fysisk påverkan. Antropogen påverkan.	Biotopåterställning	Biotopkartering	2021	12	Hela N2000-området	5 kr/meter	Skötselmedel
Antropogen påverkan. Skogsbruk (modernt)	Informationsinsatser, tillsyn.	Vattenkemi-provtagning	Enligt NMÖ program	Enligt NMÖ program	2 lokaler		NMÖ
Antropogen påverkan. Skogsbruk (modernt)	Informationsinsatser, tillsyn.	Vattenkemi-provtagning	Enligt RK program	Enligt RK program	2 lokaler		RK
Antropogen påverkan. Skogsbruk (modernt)	Informationsinsatser, tillsyn.	Vattenkemi-provtagning	Enligt KEU-program	Enligt KEU-program	Enligt KEU-program		KEU
Skogsbruk (historiskt och modernt)	Informationsinsatser, tillsyn.	Bottenfauna-provtagning	2021	6	3 lokaler	3 000 kr/lokal	Skötselmedel
Skogsbruk. Fritidsfiske.	Informationsinsatser, tillsyn. Fiskereglering	Elfiske	2021	6	1 lokal	3 000 kr/lokal	Skötselmedel
Fritidsfiske/fysisk påverkan	Informationsinsatser, tillsyn. Fiskereglering	Dykinventering fisk	2021	6	Sölvbacka 1-4 och Nya lokaler	5 000 kr/lokal	Skötselmedel
Vandringshinder utlopp Storsjön	Omlöp förbi damm	Fiskspärr	2019	Före och efter åtgärd	Henan	50 000 kr/säsong	Skötselmedel
Vägnät (allmänt, skogsbruk)	Trumbyte, tröskling, passager för utter	Inventering av vägpassager		Vid behov	Längs hela N2000-området. Samordnas med vägrummeinventering.		Ev. Trafikverket

Levande dokument

Uppföljningsplanen fungerar som en sammanfattning av de undersökningar som genomförts i det aktuella området genom åren fram till och med 2017/2018 och en startplan för fortsatt uppföljning. För att den fortsatta uppföljningen enkelt skall kunna uppdateras med nya undersökningar, förändringar i finansiering, antal lokaler eller uppföljningsintervaller skapas en databas med tabell 3 som utgångspunkt. För information om förändringar i uppföljningsarbetet kontakta Länsstyrelsen Jämtlands län.

Litteratur

Havs- och Vattenmyndigheten. (2017). Sötvattenanknutna Natura 2000-värdens känslighet för hydromorfologisk påverkan. Eddie von Wachenfeldt och Ulf Bjelke. Havs- och vattenmyndighetens rapport 2017:15.

Naturvårdsverket 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.

Länstyrelsen Jämtlands län

Postadress: 831 86 Östersund
Besöksadress: Residensgränd 7
Telefon: 010-225 30 00
jamtland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/jamtland